

**MUNI
PED**

8. seminář

Smlouvy – základní přehled

JUDr. Radovan Malachta
jarní semestr 2022

**MUNI
PED**

Úvodní slovo

Pojem smluvní závazek

- závazek, který vzniká ze smlouvy (vs. mimosmluvní závazek)
- obecně se strany nazývají jako **dlužník** (osoba, která má povinnost plnit) a **věřitel** (osoba, která má právo požadovat plnění od dlužníka)
- u konkrétních smluv se pak strany nazývají podle typu smlouvy, například prodávající – kupující, pronajímatel – nájemce, zaměstnavatel – zaměstnanec apod.
- **pohledávka** (právo věřitele na plnění vůči dlužníkovi) a **dluh** (má dlužník vůči věřiteli, dlužník musí uspokojit toto právo)
- právní úprava smluvních závazků – dispozitivní
- závaznost: *inter partes* (mezi stranami)

Smlouva

- dvoustranné právní jednání
- vznik – **kontrakční proces** – musí se střetnout dva souhlasné projevy vůle stran (viz dále)
- v soukromém právu: základ právní úpravy – **občanský zákoník**
- formální rovnost, ale může nastat faktická nerovnost
- **pojmenované** smlouvy (ty, které výslovně označuje zákon)
- **nepojmenované** smlouvy (inominátní, zákon je neoznačuje, ale strany takovou smlouvu mohou uzavřít)

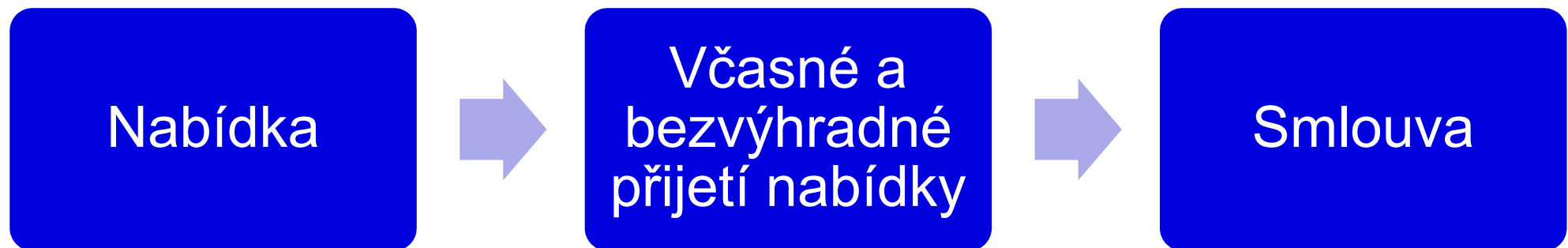
Mezi kým se smlouvy uzavírají

- mezi podnikateli (podnikající fyzická osoba, právnická osoba)
 - tzv. B2B vztahy (business-to-business)
 - obchodní právo
 - občanský zákoník
- mezi podnikatelem a spotřebitelem
 - tzv. B2C vztahy (business-to-consumer)
 - občanské právo
 - občanský zákoník
 - typické jsou kromě převažujících dispozitivních norem také kogentní normy (**ochrana slabší smluvní strany – spotřebitele**)
- mezi fyzickými osobami, kteří nejsou podnikatelé
 - občanské právo
 - občanský zákoník

Proces uzavírání smlouvy

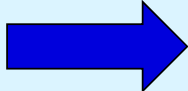
Základ

- kontraktační proces = proces uzavírání smlouvy
- § 1731 a násl. občanského zákoníku

Nabídka

= návrh na uzavření smlouvy, oferta

— navrhovatel adresát nabídky

Podmínky:

- musí být určena **konkrétní osobě** či **konkrétnímu okruhu osob**
- musí plynout **vůle navrhovatele** být **zavázán** nabídkou v případě přijetí nabídky
- nabídka musí být **dostatečně určitá** (obsahuje podstatné náležitosti smlouvy)
 - příklad u kupní smlouvy: označeno zboží, výslovně či nepřímo určena cena a množství
- pokud nesplněno, nejedná se o nabídku

Zrušení nabídky = zpětvzetí návrhu

- platí, že nabídka působí od doby, kdy dojde osobě, které je určena (adresát nabídky)
- pokud navrhovatel chce zrušit nabídku, musí zrušení dojít **dříve** nebo **současně** s nabídkou
- právní účinek: **zánik návrhu**

Odvolání nabídky

- nabídka již došla adresátovi, ale ten ještě **neodeslal** přijetí
- tu, která je odvolatelná

Neodvolatelná nabídka: výslovně, dohodou stran, vyplývá z jednání stran

- vyplývá, že je neodvolatelná (stanovení určité lhůty pro přijetí či jiným způsobem)

„Návrhem se cítíme vázáni do 19.dubna 2022.“; „Nabídka je neodvolatelná až do 26. dubna 2022.“

- adresát důvodně spoléhal na neodvolatelnost, jednal podle toho
- právní účinek: **zánik návrhu**

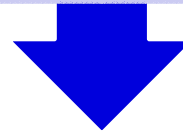
Adresát nabídky může

1. **odmítnout** nabídku (jakmile odmítnutí dojde navrhovateli, je nabídka odmítnuta, nelze následně přijmout nabídku)
2. **přijmout** nabídku (odeslat přijetí – viz dále)
3. **přijmout** nabídku **se změnami** (dodatky, odchylky)

Navrhovatel odesílá nabídku

Nabídku lze zrušit

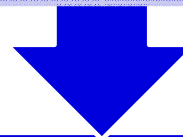
Pokud zrušení nabídky dojde adresátovi dříve, nebo současně s nabídkou

Nabídka došla navrhovateli

Nabídku nelze zrušit, ale lze ji odvolat

Pokud není neodvolatelná

Adresát odesílá přijetí nabídky

Nabídku nelze od tohoto okamžiku odvolat

Přijetí nabídky

- projev vůle adresáta, též akceptace
 1. **prohlášení** (výslovné přijetí)
 2. **jednání naznačující souhlas** (konkludentní přijetí) – například u kupní smlouvy zaplatíme zboží při splnění dalších podmínek, nastoupíme do MHD atd.
- **NELZE mlčky** (mlčení neznamena souhlas)
- **ústní nabídka** – musí být přijata **ihned**
- analogicky: přijímám nabídku – můžu přijetí zrušit, dojde-li zrušení navrhovateli nejpozději s přijetím
- přijetí musí být: **bezvýhradné** a **včasné !!!!**

Bezvýhradné a včasné prijetí. Vznik smlouvy.

- pokud je přijetí včasné a bezvýhradné, vzniká dojitím tohoto projevu vůle zpátky k navrhovateli **smlouva** - okamžik, kdy vyjádření souhlasu dojde navrhovateli
- smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky nabývá účinnosti
- shodné projevy vůle (nabídka a její přijetí beze změn)

Přijetí se změnami

- dodatky, odchylky, výhrady, omezení, jiné změny
- nejedná se o přijetí nabídky, ale o **novou nabídku** (protinabídka)
- role stran se otáčejí
- čekáme, až se projevy vůle stran shodnou
- pozor: pokud změny, dodatky, odchylky atd. nemění podstatně nabídku, jedná se o přijetí nabídky (pokud takové přijetí navrhovatel bezodkladně neodmítne)

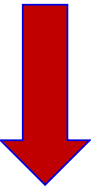
Pozdní přijetí čl. 21

- máme přijmout do 13.4.2022, ale my tak neučiníme (učiníme později), anebo učiníme sice včas (třeba 1.4.2022), ale navrhovateli přijetí nestihne dojít a dojde až po 13.4.2022
- „je to naše vina“ – navrhovatel vyrozumí adresáta, že pozdní přijetí má účinky přijetí – tedy musí dát najevo, že smlouva vznikla
- „není to naše vina“ – „opožděná komunikace“ – přijetí odesláno včas, zpožděno v důsledku přepravy (př. blackout) – účinky přijetí, pokud navrhovatel nevyrozumí adresáta, že nabídku považuje za zaniklou

Nabídka (návrh na uzavření smlouvy, oferta)

1. určená jedné nebo několika určitým osobám (**personální určitost**)
 2. projev **vůle** navrhovatele **být zavázán** nabídkou v případě přijetí
 3. dostatečně určitá (**obsahová určitost**) – podstatné náležitosti daného typu smlouvy
- Tyto podmínky musí být splněny, jinak se o nabídku nejedná.

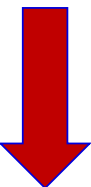
Možnosti dalšího vývoje nabídky

Navrhovatel: zrušení, odvolání

Adresát: odmítnutí, přijetí (vs. pozdní přijetí, vs. přijetí se změnami či dodatky)

Přijetí nabídky

1. zda bylo přijetí **včasné** (pokud není, tak pozdní přijetí – dvě situace)
2. zda bylo přijetí **bezvýhradné** (podstatné/nepodstatné změny podmínky nabídky, zda je to protinávrh)
3. jakým způsobem byla nabídka přijata (výslovně, ústně, konkludentně), kdy k tomu došlo

Okamžik vzniku smlouvy

Přijetí nabídky se stane účinným – vyjádření souhlasu **dojde navrhovateli** (teorii dojití).

Příklad 1

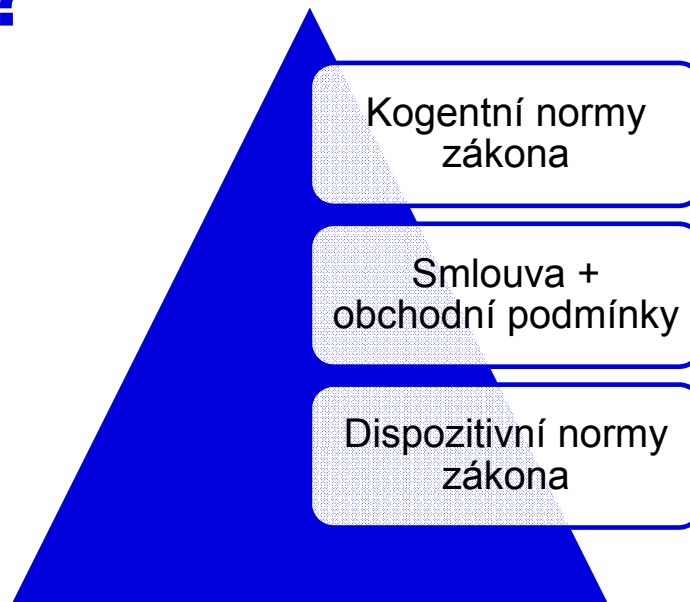
Výrok/otázka/úkol	ANO/NE	§
Servírka v hospodě se Vás zeptá, zda si dáte pivo (čili učinila nabídku = návrh na uzavření kupní smlouvy). Musíte zásadně přijmout nabídku bezodkladně?		
Mlčení v právu znamená souhlas (u uzavírání smlouvy).		
Pokud dostane nabídku, musíte ji přijmout tak, jak je. Nemůžete odpovědět s dodatkem, výhradou či odchylkou.		
Je reklamní leták (např. Billy, Albertu či Tesca) nabídkou?		

Příklad 2

- Prodávající (společnost s místem podnikání ve Velkých Pavlovicích) po předchozím jednání zaslal v červnu 2021 nabídku kupujícímu (společnost s místem podnikání v Praze). Předmětem smlouvy bylo 2500 lahví vína (blíže specifikované v katalogu) za kupní cenu 250 000 Kč vč. DPH. Součástí návrhu byla doložka „*Návrhem se cítíme zavázáni do 15. srpna 2021*“. Nabídka byla učiněna zasláním emailu.
- Posuďte následující situace, podle povahy otázky najděte oporu buď „selským rozumem“, nebo ve vykopírovaných ustanoveních občanského zákoníku.
 1. musí kupující odpovědět, že nabídku přijímá, rovněž prostřednictvím emailu?
 2. lze takovou nabídku považovat za neodvolatelnou? Co když kupující odešle emailem souhlas s nabídkou 15. července 2021, nicméně o den později dojde od prodávajícího email, že nabídku odvolává. Může tak prodávající učinit?
 3. lze odpověď kupujícího „děkuji za nabídku“ považovat za přijetí nabídky?
 4. kupující odpověděl, že nabídku přijímá, ale postačí jen 2000 lahví vína a žádá snížení kupní ceny na 200 000 Kč. Lze takovou odpověď považovat za přijetí nabídky, nebo protinabídku (= novou nabídku)?

5. kupující odpověděl emailem, že nabídku přijímá, nicméně do předmětu emailu napsal „přijetí nabídky – lahve piva“, z obsahu samotného přijetí nabídky však vyplývalo, že měl na mysli lahve vína, neboť dále již používal spojení lahve vína. Lze takovou odpověď považovat za přijetí nabídky, nebo protinabídku (= novou nabídku)?
6. může kupující odeslat souhlas s nabídkou (tedy přijetí) i po 15. srpnu 2021?
7. pražská společnost vyjádřila souhlas s nabídkou (tedy přijala) 8. srpna 2021 prostřednictvím České pošty (odeslala obálku s dopisem vyjadřující přijetí nabídky). V důsledku neohlášené stávky pošty, která začala 9. srpna 2021, kdy poštovní doručovatelé nedoručovali, došlo přijetí nabídky navrhovateli až 16. srpna 2021. Okomentujte takové pozdní přijetí nabídky.
8. česká společnost odeslala přijetí nabídky poštou 5. srpna 2021. Následující den ráno se rozmyslela a chce přijetí nabídky zrušit. Může tak učinit? Pokud ano, do kterého okamžiku? Doporučilo byste, aby přijetí nabídky bylo zrušeno také poštou?

Jak jsou tedy upravena práva a povinnosti stran smlouvy?

– pozor: obchodní zvyklosti, zavedená praxe stran (hlavně u podnikatelů)

Jinými slovy

- prvně se uplatní kogentní normy občanského zákoníku (jiného zákona) – ty nemohou být měněny dohodou stran
- pak se uplatní to, co si strany ujednaly do smlouvy včetně obchodních podmínek – pokud obchodní podmínky stanoví něco jiného než smlouva, použije se smlouva
- pokud si strany něco neujednají, pak se uplatní zákon (dispozitivní normy) – v zákoně pak najdeme ono pravidlo chování

Zvláštní způsoby uzavírání smluv

- veřejná soutěž
 - výzva k podávání nabídek (nejedná se o nabídku), výzva je určena neurčitým osobám
- dražba
 - smlouva vzniká příklepem
- veřejná nabídka
 - určena neurčitému počtu osob, navrhuje uzavřít smlouvu, ale nemá náležitosti nabídky
- veřejný příslib
 - není nabídka, slib plnění za určitý výkon nebo výsledek

PSÍ DETEKTIV.CZ

ZTRATIL SE KOCOUR
CHAGALL (3 ROKY) ZTRACEN 11.07.2018

PLEMENO: MAJNSKÁ MÝVALÍ KOČKA
BARVA: ČERNOBILÁ. BÍLÉ TLAPKY
POHLAVÍ: SAMEC

VELIKOST: MALÁ - DO 9KG
MÍSTO ZTRÁTY:
HOLŠIČKA 2594, 190 16 PRAHA 9 UJEZD
NAD LFSY

Odměna: 2.000,- Kč

MÁTE-LI JAKÉKOLIV INFORMACE PROSIM KONTAKTUJTE MAJITELE

603887366

info@psidetektiv.cz

**MUNI
PED**

**MUNI
PED**

Obchodní podmínky

Obchodní podmínky

- upřesňují, doplňují práva a povinnosti stran ve smlouvě
- určeny pro neurčitý počet případů stejného druhu
- je nutné **výslovné odkázání** ve smlouvě na obchodní podmínky (tzv. včleňovací doložka) + **přiložení/připojení** (abychom se seznámili)
 - *„Nedílnou součástí této smlouvy jsou obchodní podmínky prodávajícího, které jsou připojeny jako příloha k této smlouvě.“*
- připojení: druhá strana smlouvy, PDF soubor, přesný odkaz na www stránky apod.
- obchodní podmínky:
 - vypracované konkrétní stranou smlouvy (například prodávajícím, zhotovitelem díla, přepravcem atd.)
 - nebo vypracované odbornými či zájmovými organizacemi – ty jsou všeobecně známé, tzv, všeobecné obchodní podmínky – tyto nemusí být přiloženy, stačí odkaz!

Obchodní podmínky II

- Co když se liší obchodní podmínky jedné strany (např. kupujícího) a obchodní podmínky druhé strany (např. prodávajícího)?
 - v ČR tzv. pravidlo knock out rule – součástí smlouvy se stanou obchodní podmínky v rozsahu, v jakém si neodporují
 - tzv. bitva forem (formulářů)
- Co když se liší znění obchodních podmínek a smlouvy?
 - smlouva má přednost

**MUNI
PED**

Různé ke smlouvě

Forma smlouvy

- zásadně bezformálnost (písemně, ústně)
- zákon stanoví, kdy musí být písemná

Smlouvy se posuzují podle svého obsahu

- nadpis: smlouva o dílo
- text: je jasné, že jde o kupní smlouvu

Základní zásada

Smlouvy se mají dodržovat

Adhézní smlouvy

- smluvní podmínky (nejen obchodní) určeny jen jednou ze stran
- druhá strana nemá možnost znění smlouvy ovlivnit
- typicky, pokud je smlouva už na předtištěném formuláři

Základní dělení smluv

- synallagmatické a asynallagmatické
 - dlužník i věřitel mají vzájemná plnění vs. nemají vzájemná plnění (jen jedna strana plní)
- úplné a bezúplatné
- pojmenované a nepojmenované (inominátní)

Přehled smluv v občanském zákoníku

- darovací smlouva
- kupní smlouva
- nájemní smlouva
- pachtovní smlouva
- smlouva o dílo
- pojišťovací smlouva
- přepravní smlouva
- a další (výprosa, výpůjčka, zápůjčka, licence, úvěr, úschova, skladování, příkazní smlouva, kontrolní smlouva atd. atd.)
- pracovní smlouva (odkaz na zákoník práce)

Co se stane, když porušíme smlouvu

- nastane odpovědnost (další právní vztah)

Lze smlouvu později změnit?

- samozřejmě, ano – souvisí s autonomií vůle stran a dispozitivní právní úpravou – například se sepíše dodatek ke smlouvě
- změna nemusí být jen v obsahu závazku (změna práv a povinností)
- změna může být také v osobě (věřitele, dlužníka)

Může být smlouva neplatná?

- samozřejmě, že ano
- chybí některá z náležitostí právního jednání (viz minulý seminář) – zdánlivé právní jednání
- není v souladu se zákonem – například proti dobrým mravům, proti veřejnému pořádku, není písemná smlouva tam, kde ji zákon vyžaduje,

Zánik smlouvy?

- rozlišujeme, zda dojde k uspokojení věřitele, nebo nikoliv
- uspokojení věřitele a zánik smlouvy:
 - **splnění** (předpokládaný zánik závazku)
 - náhradní splnění
 - **dohoda**
 - započtení
 - odstupné
 - splynutí
- neuspokojení věřitele a zánik smlouvy:
 - prominutí dluhu
 - následná nemožnost plnění
 - prekluze
 - **odstoupení od smlouvy**
 - **výpověď**
 - smrt dlužníka nebo věřitele
 - případně rozhodnutí soudu

**MUNI
PED**

**Děkuji za pozornost
malachta@mail.muni.cz**

Obrázky staženy z google obrázků